

an tegen-
vóór de
hierarchie
en de Bo-
lang niet.
n'sinzicht
ceft geen
kerken te
niet het
vervolgde
hij te af-
broeders,
en bezoen-
gen. Met
broeders
it op alle
opvatting
schrijven,
meegaf,
tegenzette,
tuigen in
t wij één
n dat wij
lichaam
(129).

ten.

de vraag,
zelnemen,
uning ge-
maakt, wie
zoen is?
e praktijk
anleiding,
van een
zing van
men hier
idige ver-
en enkel-
het geheel

geldt als
heid heeft
nen. Het
emand de
ut dit de
hij moet
en, d.w.z.
hte stem-
Art. 10bis
Bij eerste
(nl. der
volstrekte
ok in de
zing der
te uitgave
voorge-
volstrekte
orden niet
gevormd
plus één
te tellen
één, bijv.
acht.) De
gevoenen
voor een
daten ge-
honderd
deel, dan
verleelen,
en heeft.
a, maar B
en dan A,
maakt is,
gekozen
laat her-
te meeste
is degeen,
heeft ver-
n. Bij de en-
en in de
anleiding
n, zooals
n en dia-
geen dub-
et zonder
n anders
en komt.
ode.

idige ver-
niet één
nmen als
hier nooit
a iemand
gebrachte
en te zijn,
worden.

ijn, waar-
moet, en
stemming
vrij stem-
is als ult-
rondheid
volstrekte
wee hön-
meerder-
daar er
stemming
naam de
ceptrege-
mentwet
l gevoeld
paald, dat
it vastge-
de zijnde
biljetten."

der stemmen of der stembiljetten (wat een
besliste verduidelijking is) maar der ge-
meenteleden die aan de stemming deelnemen.

Ook zoo echter is men nog niet uit de
moelijkheid, want al berekent men de
volstrekte meerderheid niet naar het aantal
uitgebrachte stemmen, maar naar het aantal
personen, dat aan de stemming deelneemt
(gelijk dit dan ook praktisch overal ge-
schiedt) dan is het toch mogelijk en zal
het vooral in groote gemeenten niet zoo
zelden voorkomen, dat op deze wijze
niemand de volstrekte meerderheid zou
kunnen krijgen. Aangezien niemand ver-
plicht is voor elke vacature een stem uit
te brengen en bijv., wanneer er twintig
ouderlingen gekozen moeten worden, op
zijn stembiljet slechts twee namen kan
invullen, wil dit dan feitelijk zeggen, dat
hij 18 blanco stemmen uitbrengt. Nu tellen
bij een gewone verkiezing de blanco stem-
men bij de berekening van de volstrekte
meerderheid niet mede. Maar bij een meer-
voudige verkiezing wordt een stembiljet,
ook al bevat het maar één naam, wel mee-
geteld en daardoor krijgen de blanco
stemmen wel invloed op de berekening
van de volstrekte meerderheid. Stel, dat
bij een Kerkeraadsverkiezing in Amster-
dam 20 ouderlingen moeten gekozen worden
en dat 100 gemeenteleden aan de ver-
kiezing deelnemen. Om wettig verkozen te
zijn, zou elk ouderling dan minstens 51
stemmen moeten hebben en dus moeten
uitgebrachte stemmen alleen op deze ouder-
lingen 51 X 20 stemmen, d.i. 1020 stem-
men, waarbij dan nog altoos een zeker
aantal stemmen zal komen voor degenen,
die niet gekozen worden. Indien de ge-
meenteleden echter op elk stembiljet ge-
middeld niet meer dan 3 namen invullen,
bedraagt het totaal aantal uitgebrachte
stemmen niet meer dan 300 en zou, wan-
neer deze stemmen zich over verschillende
candidaten verspreiden, niemand gekozen
zijn. Bij politieke verkiezingen, waar ge-
woonlijk het maar gaat om twee of drie
vacatures en waar de kiezers zeer trouw
voor elke vacature een stem uitbrengen,
levert de bepaling, dat de volstrekte meer-
derheid moet verkregen worden, minder moei-
lijkheid, maar voor de kerkelijke verkiezingen
in de groote steden, waar het aantal vacatures
twintig en meer bedraagt en volstrekt niet
elk gemeenteled in staat is voor elke
vacature een stem uit te brengen, is de
eisch, dat alleen gekozen is wie de
volstrekte meerderheid heeft, niet te hand-
haven. Het zal een zeldzaamheid wezen,
dat iemand bij eerste stemming de vol-
strekte meerderheid kreeg. Men zou her-
stemmingen zonder einde krijgen, want
ook bij een tweede en derde stemming
zou de beslissing nog niet verkregen worden.
En in een groote gemeente de gemeente-
leden telkens weer voor een nieuwe ver-
kiezing op te roepen, zou maken, dat ten
slotte niemand meer aan de verkiezing
deelnam. Te Amsterdam is men dan ook
zoo verstandig geweest, heel deze idee van
de volstrekte meerderheid te laten vallen.
Ze is ook volstrekt geen wet van Perzen
en Meden, alsof iemand zonder die vol-
strekte meerderheid verkregen te hebben,
niet wettig zou verkozen zijn. In Engeland,
het constitutionele land bij uitstek, wordt
niet de volstrekte, maar de betrekke-
lijke meerderheid voor de parlements-
verkiezingen voldoende geacht. Wie de
meeste stemmen heeft, is gekozen, ook al
heeft hij de volstrekte meerderheid niet
gehaald. Bij een volkomen vrije stemming,
zou hiertegen bezwaar kunnen bestaan,
omdat de betrekkelijke meerderheid dan
te gering kan worden en de stemmen
zich te veel verdeelen. Maar bij een ge-
bonden verkiezing, d.w.z. uit een voor-
gesteld dubbelgetal, levert dit minder
moeite, omdat men gerust kan aannemen,
dat degenen, die de meeste stemmen ver-
kregen hebben, de meest gewilde kandidaten
zijn. En zoo ontkomt men tegelijk aan
mogelijke herstemmingen, die vooral in een
groote gemeente zeer lastig zijn, omdat de
stemming niet in een vergadering der ge-
meenteleden geschiedt, maar door stem-
biljetten, die bij een stembureau worden
ingeleverd, en de gemeenteleden voor een
herstemming opnieuw moeten worden op-
geroepen.

Dr. H. H. K.

Leestafel.

Dr. J. C. de Moor, predikant bij de Gerefor-
meerde Kerk van Amsterdam. — WAT LEERT
DE HEILIGE SCHRIFT OVER HET MEDELEVEN DER
ENGEN EN ZALIGEN MET DE KERK OP AARDE?
— J. H. Kok — 1918 — Kampen.

Op de, 20 September 11, in Utrecht ge-
houden vergadering der VERENIGING VAN PREDI-
KANTEN VAN GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDER-
LAND heeft Dr. de Moor deze vraag, door het
Moderamen der Vereniging hem gesteld, be-
antwoord. Zijn daar gehouden referaat ligt thans,
eenigzins omgewerkt en rekening houdend met
in het debat gemaakte opmerkingen, in druk
voor mij.

De vraag op zich zelf is tweeledig, en, daar
„medeleven" een relatie en elke relatie minstens
„weet" onderstelt, zelfs vierledig.

Vragen nu of de engelen met ons en wij niet
de engelen „medeleven", en evenzo of de twee
andere of de zaligen met ons en wij niet de
zaligen „medeleven". — behooren tot „twee" categorie
van vragen, die, boven de grenzen van ons ken-
vermogen liggen en waarvan wij dus niets weten.
Maar zij behooren ook, en met name het
tweede paar, tot die waarop zich wierpen en de
bespiegeling welke, als de spij uit eigen lijf,
uit eigen denken haar webbe spint, en de ver-
beelding, die uit droombelevingen of ook uit
belevingen bij opzettelijk veroorzaakte zenuw-
stoornissen, gestalten schept. Ik denk hier aan de
voorouderverrekening der heidenen, en ook
aan dien anderen vorm van animisme, het sedert
de vorige eeuw onder de christen-volken opge-
komen spiritisme of spiritualisme.
Al zulk pogen om op deze vragen een ant-
woord te vinden, is kortweg zonde voor God

en vindt dan ook, wat blijkt bij de ook ten
onzen weer opgekomen superstitie van het „de
dooden-vragen", haar bezoldiging is nog erger
het onwetendheid dan alcohol kan teweeg-
brengen.

Zonde voor God, omdat het is een liggen
laten, een voorbijgaan instee van gebruiken, van
wat God omtrent deze vragen geopenbaard heeft.
Want, al valt ook met onze oogen van dat
meelven der engelen en zaligen met de kerk
op aarde niets te zien, en valt hier dus voor
ons denken geen stof te bewerken, — de Bijbel,
als Gods Woord, laat ons omtrent de vragen
niet in het onzekere.

Gelijk van het Moderamen onzer Predikanten-
Vereniging dan ook niet anders te verwachten
was, stelde het terecht de vraag: Wat leert de
Heilige Schrift in deze materie?

Buiten de Schrift toch, weet niemand daar
iets van. Alle speculeren en phantaseren daar-
over blijft een gissen, dat geen den minsten
waarborg tegen missen biedt.

Onder de Theologen, die te Utrecht zouden
saamkomen en aan wie de beantwoording deze
vraag kon worden toevertrouwd, behoorde zeker
ook onze Dr. de Moor. Daartoe toch is niet
enkel Schriftkennis, doch ook, wat ik zou willen
noemen technische bedrevenheid in haar uit-
legging noodig, en ook noodig die wetenschap-
pelijke beradenheid welke niet aller is, maar,
doordat zij hem, die haar bezit, bij het optrij-
gen van de Schriftgegevens tot het resultaat, het
loos die gegevens zich nimmer van de vleugels
doet schudden, bewaart voor „n ten slotte-toch
nog aan 't speculeren en phantaseren slaan".

Dr. de Moor nu, een Gereformeerd Theoloog,
die al de drie zoeven genoemde kwaliteiten
bezit, heeft met zijn referaat een arbeid ver-
richt, waardoor hij aan de op zich genomen
verplichting ten volle heeft voldaan. En het is
dan ook te begrijpen, dat de in Utrecht ver-
gaderde Theologen hem niet lieten gaan zonder
hem hun wensch dicht aan het hart te leggen,
dat referaat ook als brochure uitgegeven.

Na een inleiding stelt hij den gang van zijn
Schriftonderzoek ter beantwoording van de op-
gevoerde vraag, aldus vast:

1. de verhouding der engelen tot de kerk op
aarde,
2. de verhouding der kerk op aarde tot de
engelen,
3. de verhouding der gesaligden tot de kerk
op aarde,
4. de verhouding der kerk op aarde tot de
gesaligden.

Bij deze, logisch onverbetterlijke, dispositie
doet zich echter het architectonisch bezwaar op,
dat bij de uitwerking „de vier onderdeelen,
zij, zooals de Schrijver zelf onverholen erkent,
„niet evenredig van omvang zijn". Dit bezwaar
dunkt mij echter, wij men aan een wetenschap-
pelijke verhandeling geen zelfde eischen behoeft
te stellen als aan een kunstwerk, niet maar te
overzien, doch eer te loven. Want, doordat voor
de beantwoording van de twee eerste onder-
vragen meer gegevens in de Schrift zijn dan
voor die der twee laatste, en zoo ook weer voor
de eerste meer dan voor de tweede en voor de
derde meer dan voor de vierde, getuigt het van
Dr. de Moor's eerbied voor de Schrift, dat hij, bij
die vierdelei beantwoording, niet, om door
schijnweten de begeerte naar het onwetbare
te bevredigen, meer zegt dan hij weet, maar
zich stipt houdt aan wat hij weet uit de Schrift.
Terecht schrijft hij dan ook: „Wat leert de
Heilige Schrift? — wij moeten dat altoos en
bij alles vragen, doch hier vooral!"

In deze zijn besonnen en bezonnen beant-
woording der vraag: Wat leert de Heilige Schrift
over het medeleven der engelen en zaligen met
de kerk op aarde? kan ik mij dan ook, zoo in
haar geheel als in haar onderdeelen, best vinden,
en ik kan mij niet anders denken dan dat ieder
goed Gereformeerde, die als ik deze studie gelezen
heeft, Dr. de Moor dankbaar zal zijn voor zijn
kennis-verrijking en verheldering op dit stuk.

Het ware een indiscretie en tegenover den
Schrijver en tegenover zijn uitgever, hier ook
nog aan toevoegen, wat in dit vlugschrift op
deze vraag en haar onderdeelen geantwoord
wordt.

Aan 't dergelijke indiscretie doe ik dan ook
niet mee.
Met de hier bovenstaande gunstige beoordeeling
van de wijze der beantwoording en mijn be-
teuging van onoverheden instemming met haar
inhoud, meen ik het verlaan naar zelfdezen
dat dit vlot geschreven en ook voor niet-
theologen verstaanbaar boekje van nog geen 40
bladzijden, bij onze lezers genootzaan te hebben
gewekt.

Dan, één ding wil ik hier nog aan toevoegen.
In deze dagen, nu ook onder ons Gerefor-
meerden, bij sommigen het in praktische ver-
loopen wilselement, bij anderen het in mystische
verloopen gevoelsmoment, het denkenmeent
in de religie overvoerd, valt op algemeene belang-
stelling voor vragen als deze niet te rekenen.
Ik weet het ook wel en Dr. de Moor, die het
ook wel weet, schrijft daaromtrent onverbetterlijk
goed: „Ten opzichte van deze dingen moeten
wij het juiste midden zoeken tusschen twee
uiterste richtingen, die beiden te veroordeelen
zijn. Sommigen willen uit een zekere geestelijke
traagheid en gemakzucht deze gedachten liever
laten rusten; zij houden zich gaarne bezig met
allerlei praktischen arbeid in Gods wijngaard en
vinden deze overwegingen niet belangwekkend
genoeg of ook te moeilijk om er zich aan te
geven. Anderen hebben een zekelijke neiging om
zich aan het verborgene te wijden en pijnigen
zich af met allerlei vragen, waarop wij hier
beneiden toch het antwoord moeten schuldij
blijven. De laatste vieren aan hun fantasie den
teugel, doch zonder daarmee de waarheid een
stap te naderen; hun „zien" is evenmin het
rechte als het „doen" der eersten. Onze roeping
is het, om eenzijdig niet wijs te zijn boven het
geen men behoort wijs te zijn, anderzijds geen
straal van hemelsch licht te veroochachten, die
uit het Woord des Heeren tot ons komt en de
ontzietlijke dingen, waarmede wij in betrekking
staan, beschijnt."

De rechte „kennen" nu van wat God, zooveel
als ons in dit leven tot Zijn eer en onze zalig-
heid van noode is, in Zijn Woord geopenbaard
heeft, is zoo voor een recht „doen" van Zijn
wil, als voor een recht „zien" van wat achter
ons zintuiglijk waarneembare wereld ligt,
omnisbaar. Daarom zal ieder Gereformeerde bij
wien, doordat elke functie van zijn lijf, zoowel
van zijn denken, als van zijn voelen en ver-
lieden, ook in de relatie tot Zijn God „het hare
doet", het religieus gezond is, aan zijn door-
practicisme of door mystische religieus ver-
ziekte broeders en zusters, medijon bieden
wanneer hij ze dit boekje over: „Wat leert de
Heilige Schrift omtrent het medeleven der
engelen en zaligen met de Kerk op aarde", — in
handen geeft.

Officiële Berichten.

VRIJE UNIVERSITEIT.

Men schrijft ons uit Sneek:
Door de goede zorgen van het comité „Fries-
land Zuid", is de hand weer eens aan den ploeg
geslagen en werd namens dat comité in ou-
derscheide pogingen beproefd om het aantal
contribuanten te verhoogen of degenen die reeds
bijdroegen, tot hooger contributie te brengen.

Ook hier blijkt dat „waar gewerkt wordt,
wordt gewonnen".
Het aantal leden werd met 5, dat der con-
tribuanten met 160 verhoogd.

Door 65 vrienden werden de bijdragen ver-
meerderd.

Behalve de giften groot f 21.50, werden de
jaarlijkse bijdragen met f 467.75 verhoogd.

Voor de broeders correspondenten en agenten
dus een aanmoediging om voort te varen.

Struks komen de aanvragen voor het nieuwe
jaarverlag, waarbij het verzoek wordt gedaan:
„beproef nog eens een contribuant te winnen of
een reeds bijdroeg, tot verhoogen te bewegen".
Het is er nog verre van dat allen, die krach-
tens hunne beginselen, tot medewerking geroe-
pen zijn, daaraan ook voldoen.

Meer dan eens werd daarop de aandacht ge-
vest, dat de zonde der onmatigheid, dan is dit nog
geen bekeering tot God. De Joden zijn een-
matig volk, en toch zijn zij als natielang in
ballingschap geweest, omdat zij den Christus
verwerpen, „het ware licht dat ieder mensch
in de wereld komende, verlicht". En dit is het
oordeel, „dat het licht in de wereld gekomen
is, en de menschen hebben de duisternis liever
gehad dan het licht, omdat hunne werken boos
waren". In Matth. 12: 43-45 vinden wij, dat
een reformatie tot erger toestanden kan brengen
in plaats dat zij nuttelos zou zijn. Helaa!
indien dit zoo moet zijn voor dit geslacht!

Ongetwijfeld is er geen voldoende belijdenis
van Engeland zonde tegen God en China in
den voormalige Indo-Chineeschen opiumhandel
gewest.

Geen nationaal berouw is van betekenis, als
geen belijdenis van zonde er mede gepaard
gaat, en als de belijdenis onrecht is, zal onge-
twijfeld herstelling en restitutie plaats hebben
voor zoover dit mogelijk is. God is lankmoedig.
En als er bewerd wordt, dat, omdat het oor-
deel voor deze zonde reeds begonnen is, daarom
het berouw te laat komt, dan moeten wij
in herinnering brengen, dat toen Mozes, zelfs
op verzoek van een Farao, den Heere smeekte,
de plaag ophield. „Want het verhoogen komt
niet uit het Oosten, noch uit het Westen, noch
uit de woestijn, maar God is Rechter: Hij ver-
nedert dezen en verhoogt degenen."

Zoo de Engelsche schrijver. Hij heeft slechts
één zonde van Engeland genoemd, het oprin-
gen van opium aan China door wapengeweld.
Een gruwelijke zonde. Maar is de zonde van
Engeland tegenover Transvaal minder geweest?
Om niet te spreken van al de veroverings-
oorlogen die Engeland bijna voortdurend ge-
voerd heeft. Doch het is reeds veel dat men
in Engeland op die ene zonde gewezen heeft;
mocht daaruit een nationale verootmoediging
voortvloeien!

Deputaten der Classe Heerenveen voor de
Evangelisatie in Friesland Zuid-Oosthoek, be-
richten aan de kerken, correspondenten en con-
tribuanten, dat door de j.l. vergadering der
Classis aan den weld. heer J. H. Bekke-
ring te Heerenveen eervol ontslag is verleend,
als deputaat en penningmeester, wegens zijn a.s.
vertrek buiten de classis, en dat in zijn plaats
is benoemd tot deputaat en penningmeester de
weld. heer J. A. Leenstra, te Heerenveen, aan
wien in het vervolg dus alle geden voor boven-
genoemde evangelisatie moeten worden gezonden.
Namens deputaten v.n.
R. K. M. HUMMELIN,
Secretaris.

Heerenveen, 6 Maart '18.
P. S. Kerkboden worden verzocht dit bericht
over te nemen.
R. K. M. H.

Aan de Gereformeerde Kerken in Nederland
wordt door Deputaten voor Correspondentie met
de Hooge Overheid bekendgemaakt, dat sinds
de laatste opgave op de lijst der kerken voor-
noemd voor de eerste maal is geplaatst:
Onder nummer 919 de Gereformeerde kerk te
Nieuw Beets, gem. Opsterland.
Voorts dat bij schrijven van 18 Dec. 1917
de Minister van Justitie heeft bericht aan Depu-
taten, dat de Gereformeerde kerk te Gerkes-
klooster, burgerlijke gemeente Achterkarspel,
provincie Friesland, heeft besloten haar naam te
wijzigen in de Gereformeerde kerk te Gerkes-
klooster-Siroobos B, en dat zij blijft voortbestaan,
maar nu onder den naam „de Gereformeerde
kerk te Gerkesklooster-Siroobos B";
terwijl bij schrijven van 26 Februari 1918 de
Minister van Justitie heeft bericht, dat de kerk-
naam der Gereformeerde kerk te Siroobos, burger-
lijke gemeente Achterkarspel, provincie Friesland,
in overleg met den kerkeraad der Gereformeerde
kerk te Gerkesklooster is opgetreden onder den
naam van „de Gereformeerde kerk Gerkes-
klooster-Siroobos A".

Namens Deputaten voornoomd,
H. BOUWHAN,
Kampen, 28 Februari 1918.

Korte Notulen van de Classis ver-
gadering te Sneek op 20 Febr. 1918.

De voorz. van de aansprokende kerk opent
de verg., laat zingen Ps. 121: 1, leest Ps. 121
en gaat voor in gebed.

De credentiebrieven worden nagezien en in
orde bevonden.

Het moderamen wordt als volgt geconstitu-
eerd: Praeses Dr. v. Kasteel; scriba Dr. Korf-
ker; Assessor Dr. Geerds.

Het agendum wordt vastgesteld. De notulen
gelezen en goedgekeurd.

Ingekomen stukken; van de Kerk van Sneek
de antwoording ter synod. verg. op 5 Juni '18.
Verlag wordt uitgebracht door de admin.
Kerk. Br. Zwolsman en Coossen zullen de
boeken nazien. De bescheiden worden in orde
bevonden.

De deput. voor de kerk voor hulpbeh. K.K.
Ds. v. d. Beek, rapporteer over den toestand
van de kas. Aan de brs. De Koopmans en
oud. v. d. Vlugt wordt opgedragen het uitge-
brachte verslag te contröleren. Zij bevinden
als in goede orde.

De K.K. van B. Sl. doen aanvragen om
stem. Aan de aanvragen zal worden voldaan.
Naar art. 13 K.O. verzoekt de kerk van O.
wederom den steun der Classis. Deze zal worden
gehoord. Uitgesteld echter tot de volgende cl.
verg. wordt eenzelfde verzoek van de kerk te
G. S.

Bij de rondvraag naar art. 41 K.O. vraagt
de kerk van O. advies in een zaak. De classis
benoemt een commissie, om het verg. den vol-
genden keer met inlichtingen te dienen.

Alsnog brengt, namens de comm. voor Evang